

Ajuntament

de Barcelona

Direcció del Programa de Dones
**Gerència d'Educació, Cultura i
Benestar**
Av. Diagonal, 233, 3ª planta
08013 - Barcelona

**INFORME SERVEIS I RECURSOS DEL PLA PER
L'ABORDATGE INTEGRAL DEL TREBALL SEXUAL
(ABITS),**

2008

**Taula Tècnica
Barcelona, 4 de març de 2008**

Índex de continguts

1. Presentació.....	3
2. Introducció.....	4
3. Servei d'atenció i mediació al carrer.....	5
3.1. Perfil de les dones ateses.....	7
3.2. Plans de treball individualitzats.....	9
3.3. Treball grupal.....	10
3.4. Atenció social.....	10
3.5. Atenció psicològica.....	11
3.6. Operatiu policia.....	11
3.7. Prospecció.....	12
4. Servei de recol·lecció laboral	
4.1 Dispositiu Integral per la recol·locació laboral de les treballadores sexuals ..	13
4.2 El Lloc de la Dona	15
5. Servei d'acollida – pisos pont.....	17
6. Treball en xarxa	18
6.1 Taula de coordinació tècnica	18
7. Col·laboració institucional.....	20
8. Memòria Econòmica 2008.....	21
9. Valoració.....	22
10. Perspectives de futur.....	24

1. Presentació:

Presentem el **2n Informe dels serveis i recursos del Pla per l'abordatge integral del treball sexual (endavant ABITS)**. Aquest informe té per objectiu presentar les dades resultants del treball municipal d'atenció a les persones que exerceixen la prostitució al carrer de l'any 2008. Com a novetat de l'informe, s'incorpora una comparativa entre les dades recollides durant el 2007 i les dades recollides durant aquest 2008.

El Pla per a l'Abordatge Integral del treball sexual s'adreça a totes les persones que exerceixen el treball sexual, i més específicament a aquelles persones que utilitzen la via pública per negociar l'intercanvi de serveis sexuals remunerats. La intervenció actual es centra en el Districte de Ciutat Vella, barri del Raval.

El Pla no pretén entrar en el debat ideològic al voltant de l'exercici de la prostitució a la nostra ciutat, atès que no és l'instrument adequat per fer front a les qüestions ideològiques de fons que s'hi plantegen i, en tot cas, no és l'àmbit de la política municipal qui disposa de les competències per fer-ho. Per tant, el que es preveu a través d'aquest Pla és la definició de mesures d'atenció social que garanteixin l'aproximació i l'atenció a les necessitats específiques del col·lectiu de persones que exerceixen el treball sexual a partir de les seves demandes i en el marc que estableix l'Ordenança de Mesures per Fomentar i Garantir la Convivència Ciutadana a l'Espai Públic de Barcelona

El Pla parteix del reconeixement de les treballadores sexuals com a interlocutores i principals coneedores dels seus interessos, i al mateix temps pretén contemplar l'experiència de les entitats que ja fa anys que treballen amb i per aquest col·lectiu. A través d'ABITS es desenvolupen accions i programes que incideixen en l'àmbit sanitari, psico-social, formatiu, laboral, jurídic i comunitari. Les accions que contempla ABITS, incorporen necessàriament, un procés d'aprenentatge paral·lel a l'aplicació del Pla que garanteixi la continuïtat a través dels elements de flexibilitat, innovació, creativitat i capacitat d'adaptació tenint sempre en compte la participació activa i progressiva de les persones implicades.

Per tant, amb el marc conceptual no escau obrir una discussió a l'entorn de la consideració que tinguem d'aquesta activitat ni de quin hauria de ser el seu tractament en clau legal sinó partir de tres idees bàsiques:

- la competència municipal s'articula a partir de la potestat d'ordenació i intervenció de l'espai públic per a la garantia de la convivència
- l'equilibri d'interessos i la garantia de drets es troba fonamentada en la no estigmatització ni adjectivació de les conductes en sí mateixes
- la interlocució i l'aproximació ha de tenir presents l'autonomia i la representativitat de les persones que exerceixen el treball sexual i de les entitats i associacions que intervenen en i amb el col·lectiu.

2. Introducció:

El 28 d'abril de 2006 el Ple de l'Ajuntament de Barcelona va aprovar el Pla per a l'Abordatge Integral del Treball Sexual. Aquest Pla es regeix pels principis de proximitat, coordinació, perspectiva de gènere i defensa dels drets de les dones que exerceixen el treball sexual a la nostra ciutat. En el marc d'aquest Pla, es creava un instrument, l'Agència per a l'Abordatge Integral del Treball Sexual (ABITS), que entrà en funcionament el 29 de maig de 2006.

Aquest informe recull l'activitat portada a terme pels serveis i recursos del Pla per l'Abordatge Integral del Treball Sexual, al llarg de l'any 2008, en les diferents línies d'intervenció:

- ✓ Servei d' Atenció i mediació al carrer: atenció social integral
- ✓ Servei de recol·locació laboral
- ✓ Servei d'Acollida- Pisos pont
- ✓ Col·laboració Institucional
- ✓ Treball en Xarxa: Taula de coordinació tècnica

L'any 2008 ha estat un any de consolidació del pla, tant pel que fa als servei d'atenció i mediació al carrer com pel que fa als serveis que presten les entitats conveniades. El compliment dels dos anys de la seva aprovació permet ja una avaluació de cadascuna de les activitats i actuacions, una visió global de la feina feta i les perspectives de futur sobre les quals cal treballar.

Pel que fa a l'atenció directa el Servei d'Atenció i Mediació al carrer ha incrementat el volum de dones ateses així com el de contactes i intervencions, ajustant els horaris (fent sortides de matinada) i ampliant el radi d'actuació segons les necessitats detectades. El perfil d'aquestes dones no ha presentat canvis rellevants respecte el 2007, més enllà dels canvis administratius que possibiliten treballar de forma regular a les persones de nacionalitat romanesa.

Malgrat tot, la situació al carrer s'ha vist modificada durant el darrer trimestre de l'any 2008, per un augment de la pressió veïnal i l'augment de dispositius policials i pels efectes de la crisi econòmica que han provocat un augment de les necessitats d'ajudes d'ordre socioeconòmic.

La Taula Tècnica per l'Abordatge Integral del Treball Sexual s'ha reunit en cinc ocasions. En tres d'aquestes sessions s'ha comptat amb la presència de la Regidora de Dones i Joventut.

Finalment destacar que, més enllà de l'anàlisi de les dades quantitatives, és rellevant l'anàlisi qualitatiu d'aquestes. La valoració final ha de ser l'eina que ens permeti definir els objectius a mig i llarg termini.

Us convidem, doncs, a la lectura detallada i aprofundida de l'informe que a continuació us presentem.

3. Servei d'Atenció i Mediació al carrer:

El servei d'atenció i mediació¹ al carrer és un servei municipal especialitzat en l'atenció a dones que exerceixen la prostitució en la via pública. El servei té per objectiu atendre de forma integral a totes dones que així ho desitgin, sense discriminació per raó d'edat, classe, procedència o orientació sexual. Actualment, l'atenció i mediació es realitza al Districte de Ciutat Vella, al barri del Raval. L'espai d'atenció és realitza a la seu de la Oficina per la No Discriminació (OND): c. Ferran, 32 (Telèfon. 93 413 20 00). Les hores de permanència al despatx continuen sent dimarts i dijous de 11:00h6:00 h, i el servei és localitzable a través del mòbil: Telèfon servei 677 517 166

El servei disposa també d'una línia telefònica gratuïta: 900 722 200

Ocasionalment, i fora de l'horari en que es troba oberta la OND, es fan algunes atencions al Punt d'Informació i Atenció a les Dones (PIAD) del Districte de Ciutat Vella.

En aquest sentit, a finals del 2007, es va canviar l'horari d'atenció, que s'ha mantingut al llarg del 2008 i que és el següent:

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
12:00 a 18:30	11:00 a 16:00 17h a 21h	12:18:30	09:00 a 16:00 17:00 a 23:00	20:00 a 01:00 00:00 a 03:00*

*Un cop al mes

Des del mes d'abril, un divendres al mes, es fa una sortida nocturna fins les 3 de la matinada, amb l'objectiu d'arribar a grups de dones que treballen en aquesta franja horària, i amb les quals no es pot contactar d'altra manera.

El servei ha mantingut la tasca iniciada des de l'any 2006, adequant la seva intervenció a la detecció de necessitats i a les dinàmiques canviants que es donen en l'àmbit de l'exercici del treball sexual a la via pública.

Els carrers on s'ha treballat han estat:

- Robadors
- Sant Antoni
- Sant Ramon
- Joaquim Costa
- Sant Pau
- Rambla Santa Mònica

¹ La gestió d'aquest servei està contractada, a través d'un concurs públic que va ser guanyat per l'Associació Benestar i Desenvolupament -ABD--, amb una dotació econòmica pel 2008 de 95.876,63 €

Des del mes d'octubre i arran de les intervencions policials i els canvis en la ubicació de les dones treballadores sexuals per l'oferiment i negociació de serveis s'ha ampliat l'àrea d'intervenció, incorporant els següents carrers:

- Carrer Sant Rafael
- Rambla del Raval
- Carrer Espalter
- Carrer Sant Josep Oriol
- Plaça Salvador Seguí

	2007	2008
Expedients oberts des del 2006 ²	368	546
Expedients inactius ³	94	239
Expedients actius ⁴	274	307
Noves històries	148	179

Al llarg de l'any 2008 s'han obert **179 noves històries** i s'han reobert **39 expedients inactius** .

El nombre total de dones diferents ateses pel servei ha estat de **329 durant el 2008**.

Aquestes dades posen de manifest que el servei es reconegut per les usuàries i que ha continuat ampliant el seu abast.

	2007	2008
Contactes	6.880	10.439
Número d'atencions	4.216	8.391
Escolta activa	2.712	5.122
Intervenció educativa	1.504	3.269

Aquest **increment del 50% en el nombre de contactes** es pot atribuir a les següents raons:

- La incorporació, a temps parcial, de l'agent de salut, ha permès ampliar el nombre de sortides al carrer i, per tant, el nombre de contactes.
- Les sortides nocturnes han permès arribar a nous col·lectius de dones.
- Ha augmentat el coneixement del servei entre les dones.
- S'han ampliat el radi d'actuació del servei a nous carrers del barri del Raval

² Es consideren expedients oberts el nombre total de dones diferents ateses des de l'inici del pla l'any 2006.

³ Es consideren expedients inactius aquells corresponents a dones de les quals no se n'ha sabut res en els darrers 3 mesos.

⁴ Es consideren expedients actius aquells corresponent a dones amb les quals s'ha intervingut en els últims 3 mesos.

3.1. Perfil de les dones ateses:

		2007*	2008**
Situació Legal	Regular	114	139
	Irregular	158	166
	NS	2	2
Targeta sanitària	Si	193	241
	No	79	59
	NS	2	7
Empadronament	Si	166	185
	No	106	117
	NS	2	5

*sobre un total de 274 expedients actius

**sobre un total de 307 expedients actius

El perfil de les dones ateses no ha canviat substancialment respecte el 2007. La dada més rellevant és el descens en el nombre de dones que no disposen de targeta sanitària, essent aquesta d'ús generalitzat. Aquest fet és rellevant ja que l'accés als serveis sanitaris normalitzats és un dels objectius principals del pla, però també, com a via d'inici de l'acompanyament i d'un pla de treball individualitzat que permeti afrontar altres aspectes a partir de la relació de confiança creada.

Tipologia de demandes:

Demandes	2007	%	2008	%
Necessitats bàsiques	212	21	217	15
Allotjament	45	4,5	81	5,6
Tràmits documentació	108	10,8	122	8,5
Atenció jurídica	91	9,1	118	8,3
Tràmits targeta sanitària	156	15,6	191	13,3
Atenció sanitària	159	15,9	246	17
Laboral/formativa	135	13,5	257	18
Serveis socials	23	2,3	62	4,3
Altres	69	6,9	139	10
TOTAL	998	100	1433	100

Pel que fa a la tipologia de demandes, l'increment més rellevant respecte el 2007 s'ha donat pel que fa a les demandes relatives a: allotjament, necessitats laborals- formatives, que en ambdós casos s'han duplicat.

Les demandes de temes sanitaris s'han incrementat en un 25%. Davant l'agreujament de la situació econòmica es de preveure que aquestes demandes es mantinguin a l'alça.

Nacionalitat	2007	Percentatge 2007	2008	Percentatge 2008
Albània	1	0,36	0	0
Alemanya	0	0	1	0,33
Argentina	1	0,36	2	0,66
Bielorrússia	1	0,36	0	0
Brasil	6	2,19	16	5,21
Bulgària	3	1,09	9	2,93
Bolívia	1	0,36	4	1,3
Costa Rica	0	0	1	0,33
Colòmbia	6	2,19	2	0,66
República Dominicana	2	0,73	5	1,63
Equador	26	9,49	30	9,77
Espanya	58	21,17	61	19,87
Hongria	0	0	1	0,33
Hondures	0	0	1	0,33
Jamaica	0	0	1	0,33
Israel	0	0	1	0,33
Kosovo	0	0	1	0,33
Marroc	19	6,93	22	7,17
Mèxic	0	0	1	0,33
Paraguai	1	0,36	0	0
Perú	2	0,73	2	0,66
Romania	124	45,25	115	37,46
Rússia	3	1,09	1	0,33
Salvador	0	0	1	0,33
Nigèria	8	2,92	14	4,56
Turquia	1	0,36	0	0
Rep. Txeca	2	0,73	1	0,33
Ucraïna	1	0,36	1	0,33
Uruguai	1	0,36	1	0,33
Veneçuela	3	1,09	1	0,33
Guinea Equatorial	0	0	2	0,66
Xina	4	1,46	0	0
TOTALS	274	100 %	307	100 %

Les dades no presenten diferències significatives respecte l'any anterior, sent el 20 % de nacionalitat espanyola i el 80% d' estrangeres a excepció del descens en el nombre de dones romaneses ateses, que és entorn un 15 % inferior a l'any anterior.

3.2. Plans de treball individualitzats

A partir de les demandes realitzades i de la vinculació de la dona al servei es procedeix a treballar sobre el pla individualitzat

El nombre d'usuàries d'ABITS derivades per altres serveis **s'ha incrementat en un 135% passant de 39 el 2007 a 92 el 2008**. Aquest és sens dubte un indicador de **la consolidació del servei** i resultat de la pràctica de **treball en xarxa** així com de la tasca realitzada de difusió i sensibilització entre professionals, tasca a la que cal donar continuïtat.

Entre els recursos d'on s'han rebut derivacions es troben els Serveis Social d'Atenció Primària (SSAP) municipals de diferents districtes: Ciutat Vella, l'Eixample, Sants-Montjuïc, Gràcia, Sant Martí i Nou Barris.

Pel que fa a les **derivacions per part d'ABITS a d'altres serveis** destacar que hi ha hagut derivacions a gran nombre de serveis socials, de salut, educatius i policials, tant municipals com a d'altres administracions.

	2007	2008
Derivacions a recursos socials i sanitaris	278	329
Acompanyaments	207	347
Coordinacions	613	1096

També s'han fet derivacions i se n'han rebut, amb les diferents entitats participants a la Taula Tècnica i que disposen de serveis d'atenció, col·laborant mútuament i establint els canals i circuits i acordant les pautes d'intervenció .

Volem destacar especialment aquest darrer punt pel grau de compromís, respecte i col·laboració entre entitats i ABITS, amb la voluntat de centrar-nos en els aspectes tècnics i la millora de les intervencions més enllà de l'objectiu, valoració o missió de cada entitat. Reunions de coordinació entre educadores i /o tècniques, de revisió i cerca d'acords entre responsables, i relació contínua han permès donar coherència i continuïtat a la tasca realitzada des dels diferents àmbits.

3.3. Treball grupal:

Durant el 2008 s'ha donat continuïtat a les línies del 2007, posant èmfasi en l'àrea de salut:

- Curs Prevenció VIH-SIDA a un grup de 15 dones, amb un total de 4 sessions formatives

- Sessió Formativa sobre higiene i sexualitat segura, realitzada conjuntament amb la unitat de malalties de transmissió sexual del CAP Drassanes

A més s'ha portat a terme una activitat d'oci: Activitat lúdica de sortida a un balneari urbà municipal, amb l'objectiu d'establir vincles de confiança fora del marc de treball habitual de les dones.

3.4 Atenció social:

Des d'ABITS s'ha donat continuïtat al treball de difusió del Pla contactant amb els serveis socials d'atenció primària i especialitzats en funció dels casos. Així s'ha continuat ampliant els centres de serveis socials on es treballa amb el protocol de derivació establert el 2007 a Raval Nord. S'han fet derivacions a SSAP de diferents punts de la ciutat i s'ha establert el circuit també per als casos sense territori (derivats al Servei d'Inserció Social-SIS-). S'han revisat els protocols d'actuació amb el Centre d'Urgències i Emergències Socials de Barcelona (CUESB) coincidint amb els canvis d'organització d'aquest centre.

També s'han realitzat derivacions a les entitats del Raval com: APIP i Fundació Escó.

És amb l'entitat *El Lloc de la Dona* amb qui el Pla manté un conveni de col·laboració amb qui s'ha treballat de forma més directa i coordinada. Tanmateix, aquest any el conveni amb *El Lloc de la Dona* ha posat l'èmfasi en la formació per a la recol·locació laboral (veure punt 2.2). Un total de **5.985,2 €** en concepte d'ajudes directes i **1.924,67 €** en concepte de personal -del total de 30.000 € de què està dotat el conveni- s'ha destinat a l'Atenció Social Integral. Com a dada destacable el darrer trimestre de l'any **s'ha incrementat en un 150% el nombre de dones que han rebut ajuts econòmic d'urgència des d'aquest servei.**

Pel que fa a l'atenció social, ABITS ha derivat un total de 7 casos durant el 2008 a aquest servei, i ABITS i Lloc de la Dona han treballat conjuntament en molts d'altres, coordinant objectius i pla d'intervenció. El grau d'implicació i col·laboració d'ambdues parts ha permès uns resultats fructífers i eficients.

Un recurs molt valorat ha estat el **Servei d'Urgències Intermèdies**. Des de l'entitat *Àmbit Dona, d'Àmbit Prevenció*, es gestiona aquest projecte finançat per l'Ajuntament a través del Pla i que al llarg del 2008 ha fet efectives un total de 160 ajudes que han atès demandes administratives, de viatges, vivenda, i salut, essent aquest darrer apartat el que suposa un 50% de les demandes i de l'import econòmic. Respecte l'any passat s'ha incrementat el volum total de demandes que van ser de 60 el 2007, amb el considerable increment també del cost total. **La tipologia de demandes així com la proporció han estat les mateixes**, el 2008 que el 2007. L'import assignat al Servei ha passat de 8.652 € a 12.425 €.

A més s'ha tingut accés a través del mateix Ajuntament a:

- Campanya cap nen sense joguina
- Festival de la Infància

3.5 Atenció psicològica

El mes d'octubre es va incorporar una psicòloga a temps parcial. Aquesta incorporació dona resposta la pròpia definició del pla i de l'agència i fa efectiva una de les propostes pel 2008. Les funcions de la psicòloga, dins del Projecte ABITS, han estat concebudes des de l'inici, des d'una perspectiva més de tipus educatiu, preventiu i comunitari, que pretén transcendir la mirada de tipus clínica, que ha caracteritzat a la Psicologia.

En introduir una psicòloga dins de l'equip d'ABITS, es pretenia posar al servei tant de les usuàries del projecte, que ho requerissin i/o demanessin, com de les educadores de l'equip, una sèrie d'eines, provinents de la psicologia, per contribuir a l'abordatge integral de les seves necessitats i realitat.

Així, entre les funcions d'atenció vers les usuàries, destacariem:

- Atenció i acompanyament a les usuàries amb problemàtiques o demandes de tipus psicològic (estrès, ansietat, dificultats associades al fet de pertànyer a un grup socialment estigmatitzat, trastorns associats amb el procés migratori, etc).
- Atendre, derivar i acompanyar a les usuàries amb problemàtiques de salut mental, establint derivació i coordinació amb la xarxa referent.
- Proposar intervencions grupals, que permetin realitzar un treball de tipus educatiu, sobre temàtiques d'interès per a les usuàries.

3.6. Coordinació amb els cossos policials

El 6 d'octubre de 2008 es va portar a terme un operatiu policial al barri del Raval centrat en les organitzacions que es dediquen a l'explotació sexual. Es va portar a terme per part de Policia Nacional i va comptar amb el suport de Guàrdia Urbana de Barcelona (GUB). La responsable del pla va ser informada de les actuacions dels cossos de seguretat es va desplaçar, amb l'equip d'ABITS a les dependències policials on es va poder contactar amb les dones identificades com a víctimes d'explotació sexual. Així mateix es va comptar amb l'entitat El Lloc de la Dona, que actualment té educadores contactant amb les dones al carrer, per poder intervenir conjuntament.

L'equip d'educadores conjuntament amb les entitats que treballen al Raval van poder atendre les dones dins i fora de les dependències policials i articular alguns serveis pels dies immediatament posteriors.

Aquesta millora de la coordinació entre els diferents cossos de seguretat i l'equip d'ABITS va millorar respecte les actuacions policials portades a terme l'any 2006, si bé és cert que encara cal ajustar alguns protocols d'actuació conjunts. Actualment es treballa en la línia d'aconseguir establir actuacions definides i coherents comuns a tots els òrgans policials i jurídic que operen a la ciutat de Barcelona.

3.7. Prospecció al districte de Sant Martí:

A partir de l'Informe de serveis i recursos del 2007, i amb l'objectiu d'ampliar l'àmbit d'actuació d'ABITS en d'altres zones de la ciutat on s'exerceix el treball sexual (amb oferiment i negociació de serveis al carrer), al llarg d'aquest 2008 s'ha portat a terme una prospecció al Districte de Sant Martí, a la zona fronterera amb el Districte de l'Eixample (carrer Wellington, plaça de les Glòries, Parc de la Ciutadella, Parc de l'estació del Nord).

Aquesta prospecció ha comptat amb la intervenció al carrer de les educadores d'ABITS i amb un equip responsable de la recerca i la redacció de l'informe final. Prèviament a l'inici de la recerca es va contactar amb els i les tècniques del districte de Serveis socials, Dona i Prevenció, i es va comptar amb la seva col·laboració; es van entrevistar diversos professionals de l'àmbit dels serveis socials i la salut i els cossos policials.

4. Servei de Recol·locació laboral

4.1 Dispositiu Integral per la recol·locació laboral de les treballadores sexuals:

L'Ajuntament de Barcelona manté el conveni amb l'Associació de Dones per a la Inserció Laboral, actualment *Fundació SURT*, per a l'execució del **Dispositiu Integral per afavorir la recol·locació laboral de les treballadores sexuals (DIR/TS)**. La dotació econòmica pel **2008** ha estat de **216.420 euros**. Val a dir que des dels seus inicis el 2006 un total de 69 dones s'han beneficiat d'aquest dispositiu, amb elevat nivell de satisfacció i unes dades d'inserció que s'han mantingut sempre per sobre del 50%.

A l'hora d'analitzar aquestes dades cal tenir present que el procés que segueix el DIR/TS no coincideix en organització amb anys naturals. D'una banda tenim un grup de dones que van iniciar el procés el 2007 i que l'han finalitzat a partir del maig de 2008 – i que, per tant, ja podem avaluar el grau d'assoliment d'objectius –, i de l'altra les corresponents al DIR/TS 2008 que es va iniciar el juliol i que acabarà el mes de maig de 2009. L'avaluació constant en el transcurs del procés i l'anàlisi de les dades a la finalització de cada grup ha fet que de la prova pilot del 2006 fins l'actualitat s'hagin incorporat algunes modificacions, ajustant processos, criteris i circuits.

També s'han acotat més criteris previs de selecció aliens al grau de motivació de les dones que posteriorment dificulten l'assoliment del procés o la consecució dels objectius finals; parlem de temes com l'estabilitat sociopersonal i la regularització de la situació legal a l'estat.

Perfil de dones que han passat pel DIR/TS:

Nacionalitat: No hi ha canvis significatius respecte edicions anteriors. un 75% són dones migrades, i un 25 % són espanyoles

De les 16 dones migrades: 6 són d'Equador i 5 de Romania

Situació legal: En un 80% tenen permís de residència i treball o nacionalitat espanyola,

Edat: s'han invertit els termes, al 2007, un 70% eren majors de 35 anys. Al 2008 hi ha un 40% d'aquesta franja d'edat.

Estudis: Un 64% té estudis primaris i un 32% secundaris, tot i que majoritàriament sense poder-los acreditar.

Predominen les situacions de **dones soles amb fills a càrrec** (monomarentalitat).

Les feines en les quals s'han recol·locat les dones que han finalitzat el procés han estat en el **sector serveis**: neteja, dependenta, servei d'atenció domiciliària, teleoperadora, agent salut.

4.1.1 Situació de les participants al grup 2007-2008

De les 21 dones d'alta al DIR/TS, 11 dones inicien l'itinerari al maig del 2007 i 10 dones l'inicien l'itinerari al setembre del 2007. D'aquestes 21 participants en l'itinerari específic del programa, a maig del 2008, 10 dones es tanquen, i 11 dones es deriven al la nova edició. El següent quadre reflexa la situació d'aquestes dones

GRUP DONES 2007-2008	Situació a maig 2008	Núm dones
Tancament amb inserció:	contractes indefinits	2
	contracte fins a 6 mesos	2
	amb casuístiques particulars	2
Tancaments Pactats	per motius personals	2
	PIRMI + ajudes llei dependència	1
	Continua amb curs FO	1
Situació de les dones derivades a la nova edició	en pausa per qüestions personals	1
	en recerca activa de feina	3
	en manteniment lloc treball	3
	tancament pactat	2
	tancament amb inserció	2
TOTAL		21

El 76% de les 21 dones que han iniciat l'itinerari específic per a treballadores sexuals a Surt (DIR/TS) han treballat en algun moment del procés.

A data del mes d'octubre, el 60% del primer grup de dones i el 45,5% del segon grup estan treballant dins el mercat laboral formal. Un total doncs del **52,5%** de les dones es troben en actiu.

Hi ha alguns matisos importants a l'hora d'analitzar aquestes dades:

- No podem tenir accés a la situació laboral de les dones amb posterioritat al tancament a no ser que elles contactin de nou amb els serveis.
- Pel col·lectiu amb el qual treballem els primers contactes amb el món laboral serveixen com experiències de desenvolupament de competències i cal més d'una oportunitat per consolidar la inserció.
- Pel nombre de participants al grup hi ha dades no significatives des del punt de vista estadístic. El perfil de les dones que componen els grups pot ser canviant. Una hipòtesi és que a menor nombre d'anys en el treball sexual, la recol·locació serà menys complicada.

4.1.2 Situació de les participants al grup 2008-2009

Hi participen 11 dones de l'anterior procés, d'aquestes 6 es troben en actiu en el projecte, hi ha hagut 5 tancaments, dos dels quals per inserció al món laboral. També inicien un grup de 20 dones el mes de juliol, d'aquestes 18 estan participant en el procés, una ha abandonat i una s'ha inserit.

Al mes de juny de 2009 està prevista l'**avaluació** d'aquest procés.

4.2 Lloc de la dona

El conveni 2008 entre l'Ajuntament de Barcelona i Lloc de la Dona –Oblates- incloïa d'una banda l'atenció social integral (veure punt 1.6) i de l'altra la formació per a la inserció laboral. És aquest segon apartat el que descrivim a continuació i que ha suposat un cost de **2.787 €** en la formació dins el programa Dona i Prostitució i de **19.539 €** (de l'aportació de 30.000 € per part de l'Ajuntament en base al conveni) al curs d'auxiliar d'Infermeria en Geriatria.

4.2.1 Formació:

S'ha realitzat formació en els següents temes:

- Alfabetització
- Castellà
- Coneixement de l'entorn laboral
- Gerontologia

S'ha portat a terme amb freqüència setmanal, de gener a juliol i d'octubre a desembre. Es treballa amb grups petits i es proporciona una beca condicionada a l'assistència com a incentiu.

La motivació per la formació és la recerca de feina i les classes de llengua –quan s'escau- és un requisit previ per entrar al servei laboral de l'entitat.

4.2.2 Curs d'Auxiliar d'Infermeria en Geriatria:

Aquest curs forma part de les convocatòries del Departament de Treball i està subjecte a la seva normativa i calendari. És per això que analitzem les dades relatives a un primer grup que ja va finalitzar el mes d'abril, i d'un segon grup que es troba en curs en el moment de finalitzar l'any.

El primer grup va estar format per 14 dones que van acabar la formació, 7 de els quals eren treballadores sexuals. Predominaven les dones de 41 a 50 anys, amb estudis secundaris, i la nacionalitat més nombrosa era l'equatoriana (50%). El 81% eren dones immigrades. El grau d'inserció laboral ha estat del 93 % trobant feina en acabar 13 de les 14 dones. La dona restant continua en fase de recerca de feina.

El segon grup es va iniciar l'octubre amb 18 dones amb perfil similar, tot i que aquest cop predomina el grup d'edat entre els 31 i els 40 anys, i el grup de dones sud-americanes és més divers quant a països d'origen.

L'aportació econòmica en aquest curs va adreçada a la beca mensual de 200 € que cobren les participants, vinculada a l'assistència.

5. Acollida – Pisos pont

Per garantir l'acollida i protecció de les dones víctimes de trata /explotació, el Pla manté des de finals de 2006 un conveni amb Adoratius, en relació al programa SICAR cat.

Durant el 2008 el programa ha atès un total de 93 dones en les seves dues modalitats d'intervenció (residencial i no-residencial), **de les quals 37 dones han estat ateses al servei residencial que inclou un total de 3 etapes:** emergència, permanència i autonomia.

En concret l'Ajuntament de Barcelona a través del Pla subvenciona la primera etapa (emergència) on enguany s'ha acollit a 25 dones. A més, aquest any 2008 s'han posat en funcionament els dos pisos pont que l'ajuntament ha llogat amb aquesta finalitat, completant el procés de les dones que passen per permanència després de ser acollides –habitualment d'urgència. Aquests pisos passaran el 2009 a ser gestionats pel Consorci de Serveis Socials, havent-se fet les coordinacions necessàries pel traspàs. La implicació del Consorci i el coneixement de la realitat de les dones i el moment del Pla queda garantit per la seva participació a la Taula Tècnica prevista a partir del 2009. En aquests pisos de l'etapa d'autonomia, que es va posar en funcionament al febrer, s'han acollit a 3 dones.

El perfil de dones ateses és d'una dona immigrant (97%) destacant un 54% de dones procedents de l'Europa de l'Est. Les edats es troben en un interval de 18 a 30 anys, essent la franja entre 21 i 25 anys la majoritària (50%).

Respecte les dades de l'any anterior han variat els totals, amb un increment considerable de dones ateses, que ha passat de 65 dones –el 2007- a 93 dones al 2008. L'increment no obstant s'ha donat en la modalitat no-residencial i no pas en la residencial que ha tingut un lleu descens (de 41 a 37 dones).

Des del Pla es valora molt positivament el funcionament d'aquest recurs així com la sempre present disposició a la col·laboració per part de l'entitat.

6. Treball en xarxa

Des del convenciment que és l'única manera d'assolir els objectius que ens plantejem, de treballar de forma productiva tècnicament, seguint els principis d'eficàcia i eficiència, s'ha continuat promovent i reforçant el treball en xarxa, a diferents nivells:

- **Cas a cas, des del servei d'atenció i mediació d'ABITS:** Des de l'equip s'estableixen coordinacions periòdiques tant per casos derivats a altres serveis com rebuts. Es pretén coordinar actuacions i garantir que ni es solapin o repeteixin ni restin sense fer les accions oportunes. S'intenta establir professionals referents que liderin la intervenció i professionals acompanyants en funció d'objectius concrets.
- **Entre equips amb col·lectius d'atenció comuns:** S'estableixen reunions periòdiques amb entitats o serveis que permeten avaluar el seguiment de casos, detectar casos que sense saber-ho eren compartits i establir circuits, criteris de derivació i indicadors d'avaluació i seguiment.
- **Des de la responsable del Pla, a través de la difusió i sensibilització:** Establint el contacte amb entitats amb les quals fins ara no s'havia treballat, així com amb administracions i serveis públics, amb l'objectiu d'establir protocols, donar a conèixer circuits i facilitar derivacions, etc.
- **Participant dels circuits, sessions de treball, jornades:** ABITS i la responsable del Pla participen a al grup de treball contra la trata impulsat per ACCEM amb la intenció de crear la Xarxa catalana contra la trata. De la mateixa manera formen part del grup de treball Prostitució i SIDA del Departament de Salut. També ressaltar la participació al circuit contra la violència al Districte de Ciutat Vella i de Barcelona ciutat.

Fer constar que la nova responsable del Pla es va reunir al llarg dels mesos de setembre i octubre amb totes i cadascuna de les entitats i serveis municipals membres de la Taula Tècnica.

6.1 Taula de coordinació tècnica

La Taula de coordinació tècnica es va constituir l'octubre del 2006 i els seus objectius són:

- Establir línies de treball consensuades, creant un espai obert d'intercanvi de bones pràctiques
- Establir protocols d'actuació creant canals de comunicació, derivació i col·laboració àgils i operatius entre els diferents professionals i/o entitats.
- Creació d'espais de reflexió que permetin fer propostes de futur.
- Creació d'espais de diàleg i treball entre la taula i altres agents interventors, convidant a professionals de diferents serveis i àmbits d'actuació.

Durant el 2008 ha mantingut la seva activitat essent convocada per la responsable del Pla en un total de cinc ocasions. En dues sessions ordinàries s'ha tractat els temes:

- ✓ Pla d'Acollida del Districte Ciutat Vella i Guia de Recursos
- ✓ Salut: Atenció a les dones treballadores sexuals
- ✓ Situació al carrer després de l'operatiu policial d'octubre

S'ha realitzat una valoració consensuada entre participants a la Taula sobre el citat Operatiu Policial i la situació al carrer i detecció de necessitats a novembre de 2008

Tres d'aquestes sessions han estat extraordinàries i han comptat amb la presència de la Regidora de Dones i Joventut.

En relació a l'any 2007 s'ha convocat en menor nombre d'ocasions la Taula Tècnica de coordinació degut a la manca de referent del Pla durant uns mesos .

Actualment participen de la Taula Tècnica:

Com entitats:

Adoratrus
Àmbit Prevenció
APIP
Creu Roja
Funfació Escó
Genera
Oblates
Surt

A nivell municipal:

Directora del Programa de Dones
Responsable d'ABITS
Equip d'ABITS
Directora OND
Tècnica del PIAD Ciutat Vella
Cap de zona del Raval. Districte Ciutat Vella
Tècnica de Prevenció. Districte Ciutat Vella
Tècnica del Servei de Prevenció

7. Col·laboració Institucional

La col·laboració i implicació d'altres estaments institucionals és imprescindible per abordar el fenomen del treball sexual, i per assolir amb èxits els objectius del Pla en les seves sis línies estratègiques.

Des de l'inici es va fer una important tasca de donar a conèixer la intervenció d'aquest ajuntament en el marc del Pla, amb la voluntat d'establir complicitats i trobar espais de col·laboració que permetin assolir l'abordatge integral necessari i pretès.

En l'Àmbit Municipal :

- ✓ S'han mantingut contactes fluides i des de la col·laboració amb la **Sindicatura de Greuges de Barcelona**.
- ✓ S'han portat a terme reunions amb les àrees que participen a la Taula de Coordinació Tècnica :
 - Districte Ciutat Vella: Tècnica Prevenció, Cap territori
 - Drets Civils: directora OND,
 - Seguretat, Prevenció i Mobilitat: Servei Prevenció
- ✓ A més s'ha establert contactes per la difusió del Pla i la coordinació entre serveis amb l'Àrea de Persones Vulnerables, d'Acció social.
- ✓ S'ha participat a la reunió de tècniques de Dones als Districtes
- ✓ Districte Sant Martí: tècnica de dones, referent serveis socials, i tècnic de prevenció
- ✓ Coordinació Regidoria de Seguretat
- ✓ Reunions àrea de Recursos Humans de la Guàrdia Urbana de Barcelona, treballant sobre la formació prevista pel 2009

Pel que fa a altres Administracions:

- ✓ S'ha iniciat la col·laboració amb el **Consorci de Serveis Socials**
- ✓ S'ha establert un circuit de treball amb el cos de **Mossos d'Esquadra** , Unitat Central de Tràfic d'éssers humans per l'assessorament, denúncia i atenció a dones víctimes de trata/exploitació.
- ✓ S'ha mantingut el treball conjunt amb **l'Institut Català de la Salut**, Barcelona Ciutat, PASSIR.
- ✓ A partir de casos concret s'ha treballat amb **l'Hospital Clínic** de Barcelona; s'ha contactat per un cas concret amb el **consolat de Romania**; s'han fet contactes amb DGAIA – (UDEPMI), Jutjat d'Instrucció.
- ✓ Amb el Departament de Treball

A més a més l'equip d'ABITS participa a la recerca *Intervenció socioeducativa en contextos de prostitució* que porta a terme la Facultat de Pedagogia de la Universitat de Barcelona.

S'ha participat a una jornada organitzada per la Federació de Entidades Peruanas sobre la situació de la dona llatina, facilitant i acompanyant la participació d'una dona treballadora sexual i assessorant l'organització en el tractament del tema.

8- Memòria econòmica

SERVEIS /PROGRAMES	Entitat	Tipus	Import 2008
Servei Atenció i Mediació al carrer	ABD	Contracte serveis	95.876,63€
Programa formació ocupacional i atenció social	Germanes Oblatas	Conveni	30.000 €
Atenció i acollida víctimes de trata	Adoratius	Conveni	93.000 €
Lloguer pisos pont	REGESA	Contracte	5.600,88 €
Gestió pisos pont	Adoratius	Conveni	20.000 €
Dispositiu recol·locació laboral	Fundació SURT	Conveni	216.420 €
Atenció Urgències Intermitges	Àmbit Dona	Contracte menor	12.425 €
Prospecció altres zones	ABD	Contracte menor	11.528,16 €
Integras	Genera	Subvenció	10.000 €
Atenció Integral a dones TS	Germanes Oblates	Subvenció	6.000 €
TOTAL			500.850,67 €

9- Valoració

Al llarg d'aquestes pàgines hem referit la concreció dels diferents aspectes que comporta el pla quan a serveis, atenció realitzada, dades i també cost dels serveis, metodologia de treball, treball institucional, realitzat al llarg del 2008.

Amb la visió global podem dir que **el desplegament del Pla i de l'Agència és molt satisfactori** tant pels resultats objectivables, com pel coneixement que mica en mica es va observant des d'altres serveis i institucions, bé per derivar casos, demanar assessorament o proposar la col·laboració (recerques, formació...), més enllà de la bona resposta quan se'ls va a buscar. Aquest fet suposa una eina de sensibilització de les necessitats del col·lectiu de dones i el poder fer-les visibles, més important fins i tot que donar resposta –com es dona- a situacions o necessitats concretes.

El servei d'Atenció i Mediació s'ha consolidat incorporant-se a l'equip dos nous perfils professionals, **la psicòloga i l'agent de salut** –ambdues a temps parcial-, permetent l'inici del treball interdisciplinari i arribant a un major nombre de dones, a més de portar a terme un major nombre de contactes i intervencions al carrer. L'equip d'educadores fa una feina excel·lent que mereix tot el reconeixement.

El coneixement del servei es fa palès tant entre dones que en poden ser usuàries com entre professionals que s'hi adrecen quan cal.

Pel que fa a la **situació de les dones** dos fets han condicionat la seva situació i la tipologia de demandes el darrer trimestre del 2008 i es preveu que continuï el 2009. D'una banda la pressió policial, amb canvis en les actuacions i prioritats, de l'altra la crisi econòmica. Els dos fets es tradueixen amb **més dificultats per treballar** i afrontar les càrregues familiars per tant s'haurà de cercar la manera de donar-hi resposta des dels serveis.

La **bona disposició** general de professionals i entitats ha fet possible impulsar el **treball en xarxa** –que sens dubte ha de tenir continuïtat- tant en la intervenció en casos concrets com en els reptes i dificultats a afrontar.

Cadascun dels **convenis** que l'Ajuntament, des del Pla, manté amb diferents entitats ha mostrat la seva raó de ser i els seus resultats. Recordem que es tracta d'entitats que ja intervenien en l'atenció a dones treballadores sexuals i coneixien la realitat i les necessitats. També en cada un d'ells hi ha hagut un esforç a dues bandes per anar avaluant i ajustant els serveis a les dinàmiques canviants i a les necessitats tècniques.

El Dispositiu per la recol·locació de treballadores sexuals s'ha mostrat com una eina molt adequada pel grau d'aprofundiment, amb un ampli ventall de recursos i accions que permeten a les dones definir i executar el seu projecte professional.

El curs d'Auxiliar d'Infermeria en geriatría que ofereix El Lloc de la Dona així com el programa de formació dins l'àmbit de l'atenció social integral suposa un recurs de resultats provats.

El servei d'Urgències Intermèdies s'ha mostrat resolutiu i a més educatiu per la forma com es gestiona oferint la possibilitat de retornar els diners utilitzats. El mateix equip d'ABITS ha derivat dones a aquest servei amb assiduitat.

Finalment l'atenció al Programa SICAR cat on aquest any 2008 s'han posat en funcionament els dos pisos pont que l'ajuntament ha llogat amb aquesta finalitat, completant el procés de les dones que passen per permanència després de ser acollides –habitualment- d'urgència. Aquests pisos passaran el 2009 a ser gestionats pel Consorci de Serveis Socials. A més s'han atès 25 situacions d'emergència per les quals ha calgut la primera acollida que preveu el programa i que subvenciona l'Ajuntament, a través del Pla.

Un dels aspectes que cal ressaltar a nivell de la intervenció individual amb les dones, és que en general i especialment quan es treballa la recol·locació laboral o l'acollida posterior a una situació d'explotació/trata, es tracta de **processos lents**, a mig i llarg termini, que requereixen una inversió, suport tècnic i acompanyament acurats i estables.

La major sensibilització social sobre l'explotació sexual i la situació de les dones víctimes de trata que es fa pal·lesa tant en els mitjans de comunicació, com en la nova legislació, ha de facilitar un dels objectius del pla. En aquest sentit tant la tasca realitzada per materialitzar els protocols adequats a la ciutat, com la participació als grups de treball, mostren com també a Barcelona es va avançant en aquest tema preocupant.

La Taula Tècnica ha mostrat la seva validesa i haurà d'afrontar el 2009 amb objectius tècnics que el 2008 no han pogut ser tractats. Sens dubte però és un espai que ha esdevingut imprescindible.

La prospecció prèvia a l'ampliació del servei a altres districtes, suposarà un element molt important per assegurar el bon disseny i inici de la intervenció pel 2009.

Aquest any s'ha vist afectat pel canvi en la responsable del seguiment. Els mesos transcorreguts entre la sortida de la tècnica que havia gestionat el Pla des dels seus inicis, fins l'entrada de la nova tècnica responsable i el temps necessari perquè aquesta prengués coneixement i podés donar resposta a totes les línies i fronts oberts han repercutit, segur, en l'assoliment d'objectius.

10. Perspectives de futur

Les propostes realitzades al portar a terme el balanç del pla, el mes de febrer de 2008 són plenament vigents a mig termini. Algunes s'han realitzat i cal donar-hi continuïtat, d'altres s'han gestat el 2008 i es concretaran el 2009, algunes encara no han pogut ser afrontades i d'altres formen part de l'essència del Pla.

- Per l'any 2009 està prevista i planificada l'**ampliació del servei d'Atenció i –Mediació** en personal i territori. Es duplica l'equip en nombre de professionals –i hores de dedicació- la qual cosa permetrà l'entrada al districte de Sant Martí, ratllant en alguns punts el districte de l'Eixample. El pressupost es duplica ja que passa dels 95.876,63 € a **198.383 €**
- El canvi de local de la seu d'ABITS està també prevista properament. La seu de l'agència i del Servei d'Atenció i Mediació al carrer es trobarà al Passeig de Sant Joan, 75, 5a. planta, l'edifici on s'ubicarà la Gerència d'Educació Cultura i Benestar .
- S'incrementa almenys en proporció a l'IPC el pressupost pels diferents convenis i contractes menors. En alguns casos l'augment pressupostari és major.
- S'ha definit la primera part del que serà la **formació a la Guàrdia Urbana** prevista pel segon trimestre del 2009.
- S'està treballant en una proposta de **protocol d'intervenció amb víctimes de trata** i creiem que serà possible finalment al llarg del 2009.

Per tant podem mantenir com a guia el mateix **pla de millora consensuat** a partir de la primera valoració del pla efectuada el primer trimestre del 2008, sense perdre de vista alguns aspectes:

La necessitat d'afrontar la realitat de les dones nigerianes. Es calcula que almenys 150 dones nigerianes estan treballant en el sexe comercial als carrers de Barcelona actualment, potser més. La proporció de dones ateses i conegudes tant per ABITS com per les entitats suposa una proporció mot petita en relació al total. Cal trobar punts de contacte pel coneixement de la seva situació i l'acostament des dels serveis, per tal de garantir que també aquestes dones puguin ser ciutadanes de ple dret.

És de preveure que amb l'ampliació de l'equip hi haurà **major detecció** de qualsevol de les situacions sobre els que es treballen habitualment i major nombre d'usuàries. Per tant caldrà la **dotació de recursos per donar-hi resposta**. Això inclou ajudes i recursos de tipus social, derivacions a recursos i serveis, possibilitats reals d'itineraris de recol·locació laboral, places en les diferents etapes d'atenció a les víctimes de trata / explotació. Per tant hi ha d'haver a l'horitzó l'ampliació de les dotacions econòmiques dels recursos en les 3 vessants: atenció social, recol·locació laboral i acollida, i difusió del pla i dels circuits i protocols establerts per donar-se a conèixer als serveis d'altres territoris de la ciutat. Des del Pla, i des de la Direcció del Programa de Dones, s'està treballant en aquesta línia.

En aquest context la proposta ja contemplada l'any passat **d'impulsar el treball interdepartamental i interinstitucional** té més sentit i pren més importància que mai, esdevenint del tot indispensable.

Pla per l'Abordatge Integral del Treball Sexual
Direcció Programa de Dones
Barcelona a 4 de març de 2009